

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svedec, inimči nedolje in pravnike, ter velja po posti prejemati za avstro-ugarske dežele za vno leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 60 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vno leto 13 gld., za četr leta 8 gld. 30 kr. za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 80 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko ved, kolikor poština smača. — Na narodbe, brez istodobne upoštevanje narodnine, se ne osira. Za osmanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se osmanilo jedenkrat tiskata, po 6 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiskata. Doprisi naj se izvole fraukovati. — Ekspresi se ne vradijo. — Uredništvo in upravljanje je na Kongresnem trgu št. 12. Upravljanje naj se blagovolijo pošiljati narodnine, reklamacije, osmanila, t. j. vse administrativne stvari.

Telefon št. 34.

Uradovanje na Primorskem.

Pošlanec Spinčič je v poslanski zbornici dne 30. marca podal kratko, a energično interpelacijo, v kateri je dejel drugim rekel:

Kaže se, kakor da hočejo celo c. kr. oblastva na Primorskem storiti vse, kar je mogoče, da se čim prej uresniči, kar se izvajajoče in nekaznovano že leta prepeva, da se namreč v tej „domovini Rosettijevi sme samo italijanski govoriti“.

Ne dovolj na tem, da se v Istri občinam, župnim uradom in vodstvom ljudskih šol tudi tam skoro izključno italijanski dopisuje, kjer prebivajo v dotičnem okrožju samo ali večinoma Hrvati, se v najnovejšem času celo hrvatskim čitalnicam, kakor „Hrvatski Čitaonici“ v Pomeru, dopisuje uradoma v italijanskem jeziku.

Na to interpelacijo, kateri je dal povod italijanski dopis puljskega okrajnega glavarja Rosettija hrvatski čitalnici v Pomeru, in v kateri je posl. Spinčič vprašal vlado, hoče li konec narediti sistem poitalijančevanja pri političnih oblastvih na Primorskem, je ministerski predsednik grof Thun odgovoril v seji dne 21. aprila. Odgovoril je točno po starim šablioni, točno tako, kakor so vlade še vselej odgovarjale na pritožbe glede jezikovne ravnočravnosti.

Ministerski predsednik je v svojem odgovoru rekel:

Čast mi je odgovoriti, da po izvršenih poizvedbah je rečeni dopis (italijanski dopis hrvatski čitalnici v Pomeru) bil pisani v italijanski in v sled pomepite pisarne puljskega okrajnega glavarstva, da pa ni povoda iz tega pojedinega slučaja sklepiti na postopanje oblastev sploh.

Kar se dostaja opazke gospoda interpelanta, da se v Istri Hrvatom uradoma največ v italijanskem jeziku dopisuje, odgovarjam nanjo z dejstvom, da se politična oblastva v Istri kakor v vseh k tržaškemu namestništvu spadajočih deželah država načela, da je vsako vlogo rešiti v tistem jeziku, v katerem je pisana in da se splošni razglaši izdajajo v vseh deželnih jezikih.

LISTEK.

Panko.

Ruski spis Vasili Čajčenko.

(Konec.)

„Tu sva,“ se je začul glas nad njegovim ušesom.

Panko se je dvignil ter odpril oči. Mladeniča sta prišla z drugim svedrom. Treba je bilo iti znova na delo. Nerad se je ločil Panko od svojega sanjenja ter vstal.

Z novim svedrom je delo hitreje napredovalo, vendar se trdi kamen ni dal rad vrtati.

„Vraga, roke sem si vse obtolkel,“ je klical bradati delavec ter omahnil s kladivom v roki. „Dovolj je!“

„Ni še dosti globoko; kamna ne bo možno nakrat razlomiti,“ je odgovoril Panko.

„Nič ne de. Saj lahko še jedenkrat poskusimo, ako ne pojde prvič.“

V izdolbene luknje je vtaknil Panko patrono. „Dečaki, sedaj pa le hitro v čeber! Takoj prižgem zažigalnice.“

Ponosne besede je govoril ministerski predsednik, ali da je to, kar je povedal na podlagi uradnih poizvedb in kar je proglašil kot dejstvo, od konca do kraja popolnoma neresnično, da je odgovor ministerskega predsednika smelo utajevanje resnice, to je posl. Spinčič dokazal s svojo veliko interpelacijo, katero je podal v seji dne 6. maja, in kateri je priložil uradne dokaze za svoje trditve.

Pri nabiranju dokazov se je Spinčič omejil na dobo jednega leta, na čas od 31. marca 1897. do 31. marca 1898., a včas temu jih je nabral na stotine. Iz teh uradnih spisov političnih oblastev na Primorskem je razvidno, da se delajo slovenskemu, oziroma hrvatskemu uradovanju vse mogoče težave, da se pri okrajnih glavarstvih in davčnih uradih, pri šolskih oblastvih in pri sodiščih, kakor tudi pri vseh višjih uradih uraduje s hrvatskimi in slovenskimi strankami ali izključno italijanski, ali italijanski in nemški in le izjemoma, le v najredkejših slučajih hrvatski ali slovenski. Spinčičeva interpelacija prinaša dokaz, prijavlja dejstva, iz katerih je razvidno, da se nobeno oblastvo v deželah, podrejenih tržaškemu namestništvu, ne drži načela, da je vsako vlogo rešiti v tistem jeziku, v katerem je pisana, da se skoro izključno italijanski ali nemški uraduje in da je imel posl. Spinčič popolnoma prav, ko je v pri svoji interpelaciji rekel: Kaže se, kakor da hočejo celo c. kr. oblastva na Primorskem storiti vse, kar je mogoče, da se čim prej uresniči, kar se izvajajoče in nekaznovano že leta prepeva, da se namreč v Rosettijevi domovini sme samo italijanski govoriti.

Ministerski predsednik grof Thun še ni imel prilike, specijalni primorskih razmer in je bil v svojem odgovoru vezan na uradne informacije primorskih oblastev. Z ozirom na to smemo upati, da bode v Spinčičevi interpelaciji podane dokaze uvaževali in da bo znal srečuejše kakor prvič odgovoriti na vprašanja, s katerimi je Spinčič zaključil svojo interpelacijo in v katerih je rekel:

Kako more Vaša ekselencia v interpelacijskem odgovoru dne 21. aprila t. l. navedene neresničnosti opravičiti, in kaj misli Vaša ekselencia storiti, da se že jedenkrat naredi konec neistini-

Širje delavci so šli k čebri, dočim je Panko ostal sam. Mladenič je nagajal bradatuemu možu: „No, glejte, prinesel sem vendar pravočasno, kar je bilo treba; nismo se zamudili.“

„Molči rajši!“ je odgovoril ta. „Kokoši na gnojišču kokodakajo, kako si ureni.“

„Če tudi samo kokoši o meni kokodakajo, striček Andrej, ne čuje se pa o vas prav nič,“ je odgovoril mladenič ter stopil v čebri.

„Ha, ha, ha,“ so se smeiali ruderji, „to je bilo dobro!“

„Dobro,“ se je jesil stric Andrej, mej tem ko je že stal v čebri, dočim so drugi šele vstopali. — „Dobro! Dobro bi bilo kos jezika odrezati mu. Predolg je že; batil se je, da mu ga v rovu ne zasujojo!“

Ruderji so se zopet krohotali in smeje se, je zaklical mladenič: „Gôri!“

Čeber se je zmajal ter se začel dvigati.

„Počakajte, počakajte!“ sta klicala Andrej in Panko.

Vled prepira in smeja so delavci pozabili, da mora še Panko vstopiti. Pogledali so navzdol ter videli, da hiti Panko k čebri.

tim in napačnim poročilom c. kr. uradnikov na Primorskem, ki so prisegli Nj. Veličanstvu zvestobo in pokornost, izpolnjevanje državnih osnovnih zakonov in izvrševanje odredb predpostavljenih oblastev in ki so slovesno pri vsegamogočnem Bogu prisegli, da bodo vestno izvrševali svoje uradne dolžnosti?

Hoče-li Vaša Ekselencia v smislu državnih osnovnih zakonov a) podrejenim uradom ukazati, naj hrvatske ali slovenske vloge hrvatski ali slovenski rešujejo in naj sploh z notorično hrvatskimi ali slovenskimi strankami in s takimi, ki se poslužujejo hrvatskega ali slovenskega jezika uradujejo v hrvatskem ali slovenskem jeziku; b) storiti primerne korake, da bodo tudi druga c. kr. oblastva z notoričnimi hrvatskimi ali slovenskimi strankami občevala v hrvatskem ali slovenskem jeziku in c) sploh konec narediti sistematičnemu poitaljančevanju Istre, Trsta in okolice ter Goriške in Gradiščanske?

Na odgovor ministerskega predsednika na to znamenito, nečuvane razmere na Primorskem z bengalično lučjo osvetljivočo interpelacijo smo jako radovedni.

Avstrijska delegacija.

V včerajšnji seji je delegacija nadaljevala razpravo o proračunu ministerstva zunanjih del. Po mnogih klavernih ekspektoracijah, kažočih obsežno nevednost nemških korisej v političnih stvareh, je danes čula krepke, energične glasove, prave avstrijske besede, in to iz ust češkega delegata dra. Kramača.

Razpravo je otvoril veleposestnik, neslan grof Stürgkh, ki se je z običajno pretiranostjo zavzemal za trozvezo in potem zapiskal pesem o pomirjenju Nemcev. Njegov somišljnik, nemški liberalci Haase se mu je pridružil in se izrekel za proračun.

Dr. Kramič je zavrnil raznih nemških govornikov trditev, da je trozvezza prav v sedanjem času, ko je toliko nevarnost, najtrdnejše jamstvo evropskega miru, reči, da trozvezza pri vseh velikih političnih vprašanjih, ki so nastala v zadnjem času, ni igrala nobene vloge, in da so se v trozvezzi zdru-

„Počakajte!“ je zavril iz vseh močij mladič.

Čeber se je ustavil.

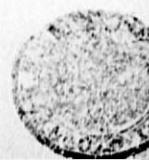
Panko je videl to. V istem trenotku pa se je spomnil, da ni vtaknil patron dosti globoko ter da so zažigalnice prekratke. Eksplozija se je moral izvršiti vsak čas. Ko bi šel čeber še jedenkrat navzdol, začula bi njegove prijatelje toča kamenja. To si je predočil v trenotku.

„Kakor Bog hoče,“ si je mislil, in predno so utegnili delavci zapovedati, da se zopet spusti čeber, je zaklical: „Navzgor!“

Čeber se je zmajal in hitro so ga navili nazgor.

Panko pa se je obrnil; hotel je smukniti v stranski hod. Toda v istem trenutku se je v temi žarko zasvetilo, potem se je izvršila eksplozija, po vsem rovu se je začulo zamolčko gromenje. Panko je začutil, da mu je nekaj padlo na prsa, kar ga je potisnilo na tla.

Ko se je dim poizgubil, so šli delavci urno zopet v rov. Panko je ležal mrtev pri izhodu; na njegovih prsih pa je zjala strašna rana.

žene države pri vseh teh vprašanjih popolnoma različno gruppire. Prav glede najvitalnejšega vseh zunanjopolitičnih vprašanj, glede balkanske politike, nimajo trozvezne države jednakih interesov. Sramotno je, da so nemški delegati samo vpraševali, kakšni koristi ima Nemčija od tega, da je v zvezi z Avstrijo. Prvo vprašanje je pač, kako korist ima Avstrija od zveze z Nemčijo? Avstrija ni samo po zvezi z Nemčijo važen faktor za ohranitev miru, ampak je to sama po sebi. Ako dosežemo resnično odkrito porazumljaj z Rusijo, če pospešujemo ohranitev statusa quo na Balkanu, potem smo mirovni faktor prve vrste, katerega ne more nihče prezreti. Nam se ni treba obešati niti na Nemčijo, niti na Rusijo. Avstrija ne igra važne vloge samo pri vprašanju v evropskem ravnotežu, ampak sploh v svetovni politiki, ker po svojem položaju ob Sredozemskem morju in ob Balkanu lahko neposredno upliva na azijsko in afriško politiko, vsled česar so pri ohranitvi naše države interisirani vsi tisti, ki nečejo, da bi se svetovna politika ne odločila jednostransko na korist jednega ali drugega faktorja. Govornik je pozdravil dobro razmerje z Rusijo in odločno protestoval proti temu, da se trozvezza izkoristi za nemško narodnostno politiko. Naglašal je, da so različni nazori glede trgovinske politike v obeh državnih polovicah uzrok, da se trgovina ne razvije in potem spetno zavrača moledo vanje nemških delegatov, naj jim minister zunanjih del prihiti na pomoč, dokazujoč, da so Nemci v državi v najugodnejšem položaju.

Kramarju je odgovarjal Pergelt, govoreč na dolgo in široko o jez kovnih naredbah, a zavrnil ga je Pacak.

Po nekih opomnjah Axmana in Dumbe je delegacija odobrila proračun ministerstva zunanjih del.

Pri razpravi o okupacijskem kreditu, pri kateri se ni nič posebnega čulo, je govoril minister Kallay, ki je svojo upravo Bosne in Hercegovine na vse pretege hvalil.

Potem se je začela razprava o proračunu vojnega ministerstva. Govorila sta samo Kaftan, ki je zahteval, naj se vojna uprava ozira na nekatere želje prebivalstva in priporočal reformo vojaškega pravosodja, ter posl. Tschernig, ki je priporočal, naj se vojna uprava pri dajatvah ozira na kmetsvalca.

Prihodnja seja bo jutri.

V Ljubljani, 25. maja.

K položaju. Ogerski ministerski predsednik baron Banffy je poročal ogerski zbornici o predlogah, katera pridejo še letos na razpravo, ter je glede nagodbene pogajanj dejal: Kakor so razmere sedaj, ni nobene nade, da bi se v Avstriji nagodbene predloge pred ali med poletjem vsaj komisionalno razpravljale. Zato moram z največjim obžalovanjem zbornici sporočiti, da ogerski vladi ni mogoče v poletju predložiti zakonskih načrtov o pogodbi. Banffy pa se nadeja, da se začne nagodbeni razprava vsaj v septembру.

Graški dogodki. Z Dunaja se poroča „Agr. Ztg.“, da so vladni krogi radi najnovejših izgradov in demonstracij sila ogroženi. Vladni krogi se zavdajo svoje dolžnosti, da se stori takim činom konec, sicer trpi ugled države in vladne moći. Zlasti pa obžalujejo vladni krogi dejstvo, da mestanstvo ne protestira proti takemu nastopanju dajaštva in socialistov, nego da mirno gleda, kako se uprizarjajo naravnost proti državi in državnim naredbam jako opasni čini. Iz dosedanjega vedenja se more skoro domnevati, da se meštanstvo strinja z revoltanti, da nima občinsko vodstvo nobene moći, da treba torej drugačnih mirovnih sredstev.

Volitve v Belgiji odločijo, ali obdrži klerikalna stranka še premič v kraljestvu, ali jo bodo morala oddati združenim socialistom in liberalcem. Dosej so bili v volilnem boju klerikalci na slabšem, in že so izgubili 9 važnih mandatov. Liberalci pa postavili samo v nekaterih okrajih svoje kandidate, drugod pa volijo protiklerikalno. Vendar pa ni upanja, da bi socialisti in liberalni že to pot vrgli klerikalce ob tla, kajti vpliv in moč teh je uprav brez primere. Število samostanov se množi kar vidno in njihova vrednost je znašala že l. 1895 nič manj kakor 1657 milijonov frankov. Od tedaj je število samostanov zopet naraslo in s tem tudi finančna sila mnihov, nun i. dr., katerih je nad nad 30.000. Umevna je torej velika ljubezen Rima do male Belgije!

Špansko-ameriška vojna. O španski eskadri pod poveljstvom Cervere se poroča različno: jedni trdijo, da je že zapustila Iuko Santiago, drugi, da je še vedno ondi, ker pričakuje rezervno špansko eskadro iz Kadikesa, tretji pa, da je na potu proti otoku Martinique, ker ji je zmanjšalo premoga. Dolgo se Španci pač ne bodo mogli več odtezati boju z Amerikanci. V Washingtonu in drugod se pojavlja namreč že silna nevolja proti Mac Kinleyu in vojnemu svetu, ker se toliko časa odlasa z odločilnim udarcem. V Washingtonu so se pripravile celo že demonstracije proti predsedniku. Amerikanci so pač mislili, da jim bo prava igrača potolči Špance, zlasti zategadel, ker je bila Deweyeva zmaga pri Manili toli lahka in sijajna. Admirala Sampson in Schley torej nista ugodila nadejam Amerikancev, saj nista znala niti ujeti španskega brodovja niti ne moreta blokade Havane povsem izvršiti, tako da hodijo ladije prav tako v luko in iz luke, kakor bi ne bilo vojne. Sampson in Schley sta torej precej okorna, a tudi velikansko ameriško ladjevje ima težko stališče proti španskemu, ki je sicer slabše, a mnogo lažje, okretnje in veliko nagnjše. — „Times“ poroča, da vlada med Mac Kinleyem in mej generali nesloga celo v važnih vprašanjih. — Kubanski insurgentje nikakor ne kažejo tiste udanosti, katero so pričakovali Amerikanci, nasprotno, vodja Gomez noče o ameriški okupaciji Kube ničesar vedeti. Tako imajo torej Amerikanci na vse strani težave, zato bodo od očitev vsekakor pospešili.

Dopisi.

Iz Maribora, 22. maja. Po našem mestu in vsej okolici je razširjena že črez 3 tedne govorica in se uzdržava, da je tukajšnji veliki paromlin, ki prodaja moko na veliko in drobno (firma C. Scherbaum in sinova) pred delj časa primešaval k moki gips, ker so se posebno v zadnjem času podražile žitne cene in vsled tega tudi cene moke in kruha. Gotovo je imela imenovana firma dovolj časa, da ovrže to, zanjo pač žaljivo in jo kompromitirajoč govorico; kar pa tega dozdaj ni storila, je misel nekoliko opravičena, da se je moki res nekaj primešalo, če tudi ne škodljivi gips, pa morda druga, manj škodljiva tvarina. Govori se celo, da je bil lastnik na visoko globo obsojen, podrejeni mlinar pa zaprt! Sie! ravno narobe. Naj se obstini ta govorica ali ne, popolnoma neizložen gospodar gotovo ni, vsekakor bi naše gg poslance opozorili, naj delajo na to, da bodo vsi pri tovarnah za izdelovanje živil nastavljeni in službujoči delavci, poslovodje in uradniki dolžni pod kaznijo takoj naznaniti vsako ponarejanje in kvarjenje živil pristojnemu oblastvu, da občinstvo ne bode škode trpelo na zdravju in da se oškodovalec človeškega zdravja htro zaloti in zasači, ker pač ni mogoče, da bi se vsak liter moke, vina, piva, mleka itd. kemično preiskal. Pač pa bodo sod-lavci in po eba pa kemija po nedolžnem in krivem zatoženega tovarnarja, trgovca podjetnika branili pred krivo odsodbo. Nam ne zadostuje, da se med manjimi ponarejevalci in kvarljivci živil, izjemoma jeden zasači in eksemplarično kaznuje, če se mu tudi odvzame obrt, mi hočemo in želimo, da se po možnosti vsak tak hudodelec najde in kaznuje, ker hočemo zavest imeti, da jemo in pijemo zdravo, nepokvarjeno živilo, vino, pivo, mleko. Vlada pa naj tudi stori svojo dolžnost, da gleda strogo na to, da bode uživalo ljudstvo vsaj nepokvarjen in zdravju neškodljiv kruh za dragi in težko pridobljeni denar in naj zbrani, da ne bodeta žito in moka špekulaciji izroženi, inače še lahko doživimo lakoto in ustanek zaradi druzega ali pokvarjenega kruha, kakor na Laškem, ker zdaj šele vedo, kolikoga pomena je „kruh“ za ljudstvo. Za naše mariborske razmere pa bi bilo vprašanje umestno: Bi li ne kazalo, da bi obče znana poštena in konkurenca zmožna paromlinska firma „Majdič v Celju“ imela zaloge moke tudi v Mariboru, da bi človek vsaj brez bojnini, da zbolí, jedel svoj vsakdanji kruh? Bodemo li moralni Slovenci za večne čase kupovati moko, kruh in skoro vse pri največjih nasprotnikih in sovražnikih, ki nas hočemo s pokvarjenimi živili še škodovati na telesu? Bi se li ne moglo ustanoviti v Mariboru konsumno društvo, da se lahko izognemo nasprotnikom, ki nas itak videti nočajo, razven v prodajalnicah, v katere jim nosimo denarja? Merojdajni može naj premisljujejo o konsumnem društvu, ker pogrešamo narodnih trgovcev in se naj lotijo takoj dela. Uspeha ne bode manjkalo, prilika je ravno sedaj kako ugodna, ker se mnogo, da celo premnogo govorijo o ponarejanju živil.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 25. maja.

— (Nadvojvoda Leopold †) Na gradu Hörnstein na Dolenjem Avstrijskem je včeraj dopoludne po dolgi bolezni umrl nadvojvoda Leopold. Pokojni član cesarske rodbine se je rodil l. 1823. in do visoke starosti služboval v vojski, vsemu vojaštvu

izgled požrtvovalnosti in neutrudljivosti. Nad vojvoda Leopold se je z velikim vspomgom udeležil vojn l. 1848., 1849., 1864. in 1866. ter šele leta 1880. valed neozdravljive bolezni stopil iz vojaške službe.

— (Finančni minister in časniški kolek.) Finančni minister dr. Kaizl, o katerem pripovedujejo razni optimisti, da se izneveri stari avstrijski tradiciji in da odpravi kulturni davek, ki se pobira v podobi kolkovine od časnikov in koledarjev, se je še kot poslanec nekoč energično razkoračil, ker se slovanski časniki kolekujejo s samonemškimi pečati. Dotične njegove besede so bile tako umestne in vse slovansko časopisje mu je bilo za nje hvaljeno, saj je za vsaki slovanski list kakor tudi za dotični narod žaljivo in poniževalno, da mora pričati uradni pečat v tujem jeziku. Kmalu potem, ko je dr. Kaizl postal finančni minister je po časnikarjih, kateri so ž njim v zvezi, dal razglasiti, da je že zaukazal, da se morajo slovanski listi kolkovati s slovanskimi pečati. To vest je naš list dobil tisti dan, kakor so jo dobili vsi drugi večji listi, in pozdravili smo jo z resničnim veseljem. OJ tedaj je že nekaj časa minilo, a čedalje jasneje se nam kaže, da smo se prezgodaj veselili in da sploh nimamo vzroka se veseliti. Slovenski listi se kolekujejo še vedno s samonemškimi pečati, pač pa se na Češkem kolekujejo češki listi s češkimi pečati, in to že daje časa. To je dokaz, da je gospod finančni minister glede kolkovanja listov izdal neko naredbo, in mi bi zdaj le radi vedeli, ali se ministrova naredba nanaša samo na Češko in je gosp. dr. Kaizl muenja, da to, kar je za Čehe žaljivo in poniževalno, ni za nas Slovence ne žaljivo in ne poniževalno, ali pa se finančnim upravam na Slovenskem ne zdi potrebno izvršiti ministrov ukaz?

— (Gledališko podporno društvo) ima danes, ob 8. uri zvečer v restavracijskih prostorih v „Narodnem domu“ svoj občni zbor. O važnosti tega društva za naše gledališče pač ni treba šele govoriti. Izrekamo samo željo, naj bi se občnega zebra udeležili člani v velikem številu.

— (Nedeljska afera na Koslerjevem vrtu.) Konstatujemo, da od onih treh vojakov „hajlovcev“ ni bil nikdo a retiran, oziroma na vojaško veljstvo naznjanjen, dasi so slovensko občinstvo na držen način žalili in izzivali, pač pa se je to pripetilo nekemu korporalu domačega polka, ki je mirno sedel v slovenski družbi in ni drugega nič zakrivil, nego da je bil na slovenski strani. Ovadil ga je neki vojak od godbe. Zanašamo se na objektivnost vojaških oblastev in upamo, da bodo postopala popolnoma nepristranski.

— (Sokol Ljubljanski) priredi dne 4. junija v predvečer II. narodne kolesarske dirke družinski večer z godbo in petjem, na kateri se povabijo po odborovem sklepu tudi člani kolesarskega kluba in gostje. Dalje se je sklenilo v včerajšnji seji, da priredi društvo dne 12. junija populudanski mali izlet (peš ob 2. uri v Medvede (nazaj peš ali z železnicu). Pozneje priredi društvo populudanski izlet v Kamnik in se udeleži ustavnove slavnosti novega „Sokola“ na Vrhniku in velike slavnosti ob obletnici „Sokola“ v Idriji v mesecu avgustu. Podrobnosti se bodo svoječasno dale na znanje.

— (Avtomatični naslovnik,) kateri je izumil g. Zalaznik in o katerem smo že govorili, je možno videti v Kolodvorskih ulicah na Vodnikovi hiši. Ves ta avtomat obstaja iz omare, v kateri je naslovna knjiga, dalje papir in pisalno orodje, razne reklamne karte in dr. Za 3 kr. je možno izvesti naslove vseh domačih tvrdk in dr., torej je zlasti za tuje prikleden.

— (Vrhniška železnica.) Na prijazni Vrhniku se je v nedeljo vršila lepa in pomembna slavnost. Za nje lepi uspeh gre vsa zasluga gospodu županu in dež poslancu Gabrijelu Jelovšku. Slavnost slovenskega prvega vhoda se je vršila na okrašenem prostoru, kjer bo stal vrhniški kolodvor. Gospod Jelovšek je pred postavljenim šotorom pozdravil mnogoštevilne goste, ki so se odzvali povabilu obč. zastopa, potem pa je storil prvi vvod ljubljanski župan g. Hribar in sicer po navdušenem govoru, v katerem je povdral, da bodo otvoritev vrhniške železnice pomnili še pozni rodovi, ker se je vršila v letu cesarjeve vladarske petdesetletnice. Po prvem vvodu so se udeležniki zbrali na banket, pri katerem je bilo izrečenih mnogo krepkih napitnic. Slavnost je bila jako lepa in je bil vsak zadovoljen, kdor se je udeležil.

— (Umrla) je gospa grofica Lanthieri à Paratico, soproga vipavskega grajčaka, v starosti 53 let. Lahka jej zemljica!

— (V St. Vidu pri Ljubljani) bode binčotne praznike (t. j. 29., 30. in 31. t. m.) raz-

Dalje v prilogi.

stava risarskih izdelkov učencev ondote obretno-nadaljevalno šole. Odprta bo vsak dan dopoludne od 8.—12. popoludne pa od 3.—5. ure. Vabijo se posebitno obrtniki in posebej še mizarji, da si ogle dajo to zanimivo razstavo.

— (Iz Zagorja ob Savi) se nam piše dne 24. t. m.: Včeraj izročili smo materi zemlji truplo poštnega asistenta g. Josipa Lazarja. Pokojnik bolhal je že delj časa. V nadi, da okreva, prosil je direkcijo, naj ga čez zimo prestavi na Mali Lošinj. Toda tudi tam ni mu bilo boljše. Prišel je v sredo domu k starišem, kjer je v soboto v dobi 27 let izdihnil svojo blago dušo. Pokojnik bil je jeklenega značaja, vrl narodnjak, dober tovarš in zvest prijatelj, radi tega obče član, dokaz njegov sijsnji pogreb. Kdo je le mogel spremil, ga je k večnemu počitku in ne jedno oko ni ostalo suho, ko je jela padati nanj črna zemlja. Škoda zanj! Blag mu spomin!

— (Žalostno in pohujšljivo.) Iz Nove cerkve se nam piše: Slovensko časopisje se že dolgo časa bori za to, da bi avtonomni slovenski uradi rabili samoslovenske pečate, državni uradi pa dvojezične. V zadnjem času je tudi slovensko časopisje na Štajerskem v tem oziru marsikaj storilo. Posledica tega je, da je tudi pri župnijskih uradih dobiti čedalje manj latinsko-nemških in nemško-slovenskih ter čedalje več samoslovenskih pečatov; žalostno in skrajno pohujšljivo pa je, da ima naslednik ne-upogljivega Bož. Raiča, naš voditelj, narodni posl. g. dr. Lavoslav Gregorec uradni pečat v samo-zveličevalni nemščini: „Siegel der Dechante und Pfarre St. Leonhard zu Neukirchen“. Trpke, ostre besede nam silijo v pero, a za danes naj še molčimo, saj bo še prej prilika o raznih rečeh govoriti, kakor bo ljubo nam in dr. Gregorcu.

— (Gonja proti bosenski godbi v Gradci.) Poroča se nam iz Gradca 25. t. m.: Sinoči se je govorilo po vsem mestu, da bo bosenska godba svirala na gostilniškem vrtu konec Annenstrasse. Proti večeru se je zbralo na stotine ljudstva pred dotedno gostilno in notorični razgrajači so hoteli, dasi o godbi ni bilo ne duha ne sluga, izsiliti pristop v dvorano, kjer so imeli delavci zborovanje. Policija je zopet tako postopala, da je vse — strmelo.

— (Socijalnodemokratični izgredi v Celovcu.) Piše se nam: Za minulo nedeljo povabilo je krčansko-socijalno društvo „Austria“ državnega poslance A. Wedrala, ki je bil prišel in govoril v hotelu „Kärntnerhof“. Misleč, da se pripelje z večnim vlakom, čakala ga je velika socijalnodemokratična množica že na kolodvoru, češ, da mu počake, kar zasluži. A težko pričakovani gost ni hotel priti s tem vlakom, ker je bil že poprepel v mestu. Na to je šla večinoma vinjena tolpa k hotelu, kjer se je imelo vršiti zborovanje. Tu so hoteli po vsej sili vdreti v sobano, a ker se jim to ni posrečilo, začeli so naskakovati poslopje, in sicer s kamni in palicami. Pripoveduje se, da so imeli cele vreče kamenja. Pobili so skoro vse šipe. Policijsko stražo, kakor tudi policijskega komisarja Vlatnika so zadeli kameni in ranili. Rjojenja in tuljenja ni bilo ne konca ne kraja. „Nieder mit den Pfaffen!“ — „Heraus mit den Pfaff-n!“ — „Nieder mit den Hunden!“ — „Pfui die Schwarzen!“ — „Nieder mit dem Militär!“ slišalo se je pozno v noč. Na lici mesta došel je bil tudi celovski župan, ki je ves čas miril nemirneže in razgrajalce ter posredoval, da je imela deputacija treh rdečkarjev pristop k shodu. Seveda obnašali se niso morno na shodu, kar je bilo povod, da so jeli navzoči godnjati: „Ven z njimi!“ Jeden voditeljev deputacije obrnil se je k vikarju Podgoricu ter mu žugal, da ne bode takega zborovanja, kakor je bil v Borovljah, nič več priredil. On mu je pa zaklical: „Ne svetujem Vam in Borovljah še jedenkrat siloma priti h kakenmu zborovanju, ker sicer morete dobiti, blaue Flecke“. Z divjim krikom je socijalnodemokratična deputacija zapustila dvorano. Šele okoli polnoči so se bili demokratje razšli za nekaj časa in spotoma hoteli ulomiti v stolni farovž, a ker se jim to ni posrečilo, so vežne duri namazali s človeškim blatom. A kmalu so se v še večjem številu vrnili, tako da je bila policija preslabia in je moralo priti na pomoč vojaštvo, katero je razpršilo izgrednike. Veliko oseb je bilo aretovanih. Povabljenega govornika Wedrala je moralno baje spremesti šest stražnikov, da je srečno ušel preteči nevarnosti.

— (Trgovinski minister Bärnreither v Trstu.) Piše se nam iz Trsta: Trgovinski minister dr. Bärnreither se je mudil nekaj dni tu. Ogledal si je hangarje v pristanišču, Lloydove zavode in nekatere druge, ki spadajo v njegovo področje. Občeval je izključno z oficijalnimi osebami in pa z — italijanskimi poslanci. Hortis in Basevi sta ga celo na kolodvor spremila.

— (Nova pošta.) Dne 1. junija 1898 odpre se v Pertolu, okraj Gradiška na Primorskem nov poštni urad, ki se bude pečat s pisemsko in vozno pošto ter ob jednem služboval kot nabiralnica

poštno hranilničnega urada. Zvezo bodo imel po poštnem selu jedenkrat na dan s poštnim uradom Campolongo.

— (Razpisane službe.) Pri c. kr. okr. so dišču na Vranskem, eventualno pri kakem drugem sodišču mesto o k r. s o d n i k a . Prošnje do 6. junija t. l. pri predsedniku c. kr. okrožnega sodišča v Celju. — Na jednorazrednici v Podkraju definitivno mesto učitelja in voditelja s plačo IV. plač. razreda. Prošnje do 31. maja t. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Postojni.

* (Jaroslav Vrhlicky) je imenovan rednim profesorjem zgodovine moderne književnosti na pravškem vseučilišču. Vrhlicky, katerega pravo ime je dr. Emil Frida, je jeden najznamenitejših literatov v novejši češki književnosti. Mnogo njegovih del je prevedenih v tuje jezike.

* (Lakotni legar.) Na Ruskem se je v sedmih vseh gubernij Voronež in v mestu Svatoj krest, gubernije Stavropol pojavit lakotni legar. Ista bolezen se kaže baje tudi že drugod po Rusiji. Vlada se je začela truditi, da bi jo ustavila, a zmislila se je to pač precej prekasno. Beda vlada namreč že v prav mnogih provincijah notranje Rusije.

* (Velikanski požar) je nastal v mestu Ostrini v guberniji Vilni. Zgoreli sta dve sinagogi ter 120 hiš in tudi trije ljudje. Beda je velika.

* (Požar v Carigradu.) V predmestju Vukapar v Carigradu je minolo sredo nastal požar, ki je navzlic junaškim gasilcem upepelil 400 hiš, ki so pa bile večjidel lesene, 94 trgovskih koč, 2 mošje, 2 šoli in malo tovarno. Mej požarom je divjal pravi orkan, tako da ognja ni bilo možno pogasiti. Več tisoč ljudij je sedaj brez strehe, dve ženski in četvero otrok pa so požrli plameni. Sultan je daroval takoj 500 lir (okoli 5000 gld.)

* (Tri mesta porušil vihar.) Na otoku Timor je razsajal strašen vihar, ki je porušil tri mesta ter pobil 10.000 ljudij. Otok Timor leži med sundajskimi otoki v indijskem oceanu ter je največji med njimi. Obale so mu strme, prebivalcev ima 60.000, južnozahodni del je nizozemski, ostali pa portugalski.

* (Grozen čin ljubosumneža) Neki John Gramm v Newyorku je 3. maja ubil s sekiro dva otroka, tretjega pa smrtno poškodoval, potem pa prerezl sam sebi z britvijo vrat. Gramm je imel trgovino blizu postaje gasilcev in — zelo čedno ženo; v njegovo trgovino so gasilci pogosto hodili in se zabavali z ženo. To je vzbudilo v njem ljubosumnost. Sklenil je umoriti vse pet otrok in sebe. Jeden otrok je utekel smrti, ker je bil v šoli, drugi pa pri sosedih. Policija je našla na mizi krvavo sekiro in listek, na katerem je bilo pisano: „Vzeli so mi ljubezen žene, sedaj naj jo pa imajo, mojih otrok pa ne bodo imeli!“

Darila:

Za Prešernov spomenik nabralo se je predvčerajšnjim povodom slovesnega pričetka gradnje vrhniške železnice 33 gld. 40 kr. Naj bi se širrom naše domovine o slovenskih prilikah spominjali spomenika našemu pesniku velikanu!

Telefonična in brzjavna poročila.

Dunaj 25. maja. Pogreb nadvojvode Leo polda bo v soboto. K pogrebu pride tudi cesar.

Dunaj 25. maja. Iz tukajšnjih vladnih krogov se čuje, da vlada ne misli že v mesecu juniju poskusiti s premim branjem nagodbeneh predlog, ampak šele meseca septembra. To soglaša z besedami, katerje je v ogerski zbornici izrekel včeraj baron Banfy.

Dunaj 25. maja. Provizorični ravnatelj pisarne poslanske zbornice, Vukobranković, je imenovan ministerijalnim svetnikom.

Dunaj 25. maja. Graška poslanca, Hohenburgerja in Hofman Wellenhofa, hočeta, ki v prvi seji poslanske zbornice začeti akcijo proti grofu Gleispachu.

Dunaj 25. maja. Namestnik deželuega maršala češkega in dež. odbornik Julij Lippert je odložil svoj mandat za deželnim zbor. V pismu, s katerim to naznanja svojim volilcem, pripoznavata Lippert izrečno, da je ta korak storil samo vsled hujškanja nemških nacionalcev proti njemu. Značilno je, da hvali Lippert v tem pismu zanslajivost in neomahljivost svojih volilcev, dočim očita nemškim poslancem slabost in neodločnost.

Lvov 25. maja. V Przemyslu so se včeraj primerili veliki izgredi. Ker je zmanjkalno opeke, je bilo odpuščenih kakih 600 delavcev, kateri so prouzročili izgredne in zlasti po židovskih trgovinah plenili. Vojaštvo čuva židovski del mesta. Županstvo je delavcem odzvalo razna dela, a delavci so radi preslabje plače delo opustili. Namestnik grof Pininski je prišel v Przemysl.

Budimpešta 25. maja. V današnji seji avstrijske delegacije se je Jaworski najprej s toplimi besedami spominjal umrlega nadvojvode Leopolda, potem pa je delegacija nadaljevala razpravo o proračunu vojnega ministerstva. Turnher je zahteval, naj dobivajo vojaki vsak dan večerjo, Kilmann je dolžil Ogersko, da se pripravlja na carinsko vojno proti Avstriji ter dejal, da bi bila personalna unija najboljša uredba, ako razpade dualizem. Po nekih izvajanjih Schückejerja in Axmanna je začel govoriti vojni minister.

Budimpešta 25. maja. Cesar je danes ministerskega predsednika grofa Thuna sprejel v daljši avdijenciji. Potem se je Thun dalje časa posvetoval z Banffjem. Trgovinski minister Bärnreither je danes dopoldne prišel sem, finančni minister Kaizl pride popoldne. S Kaizlom prideta dva referenta finančnega ministerstva, a tudi jeden referent trgovinskega ministerstva je že tu. Iz tega se sklepa, da se je ogerska vlada udala in da se začno sedaj m eritoria pogajanja glede nagodbe z Ogersko.

Milan 25. maja. Kardinal Ferrari se še vedno ne upa v Milan. Trdi se, da je skrit v nekem samostanu v Assu. Don Albertario, ubegli urednik suspendiranega lista „Osservatore cattolico“, je bil na ukaz generala Bave aretiran v Filigeri blizu Pavije.

Madrid 25. maja. Vojvoda Almodovar Rio je imenovan ministrom zunanjih del.

Madrid 25. maja. Pred havanskim pristanom je zbranih 19 ameriških vojnih ladij, ki čakajo tu na špansko brodovje.

Washington 25. maja. General Miles sodi sedaj, da treba za okupacijo Kube 85.000 mož, vsled česar hoče vlada še 50.000 ali celo 100.000 prostovoljcev nabrat.

Washington 25. maja. Ker vlada ni mogla dobiti transportnih ladij, da prepelje vojaštvo na Filipine, hoče več ladij sekvestriратi. Vlada je uradoma razglasila blokado Manile. V parlamentu je Pearce nasvetoval, naj vlada naroči 45 različnih novih vojnih ladij, ki bodo veljale 40 milijonov dolarjev.

London 25. maja. Vest, da hoče Španska odstopiti Franciji Filipine, da jih ne dobe Združene države ali Angleška, je obudila silno senzacijo. Nihče ne dvomi, da je istinita. Washingtonska vlada je vsled tega baje že naročila Deweyu, naj okupira Manilo.

Gg. slovenskim pisateljem in pesnikom!

Kakor druga gledališča bodo proslavilo tudi slovensko gledališče v Ljubljani jubilej 50-letne vlade Njega Veličanstva cesarja Frančiška Josipa I. s sijajno slavnostno predstavo. Kakor druga gledališča pa naj bi uprizorilo takrat tudi slovensko gledališče izvirno slavnostno igro, ki bi bila umestna za to svečano priliko. Zategadelje poživlja podpisani odbor dramatičnega društva v Ljubljani vse gg slovenske pisatelje in pesnike, da spisajo za omenjeno slavnostno priliko igro, katere snov bi bila vzeta iz slavnove zgodovine Habsburžanov sploh ali specjalno iz dramatičnih dogodkov bogate dobe našega presvetlega vladarja. Odbor ne stavi gg pisateljem nobenih mej, a prosi jih, naj bi se pri izboru dramatične snovi ozrali kolikor toliko na večstoletno razmerje Slovencev do visoke cesarske hiše. Odbor prepriča gg. pisateljem tudi gl-de oblike ali pesniške vrste povsem svobodne roke, da spisajo torej ali zgodovinsko dramo ali simbolistično pravljico ali venec alegoričnih slik z vsem možnim sceničnim aparatom. Vendar pa naj se proračuni obseg dela — ki se bode sededa nagradilo — tako, da pri uprizoritvi ne bo presegalo 1½ ure.

Gg. pisatelji naj blagovolijo doposlati rokopise svoje jubilejne igre v sij do 15. septembra 1898. 1.

V Ljubljani, dne 25. maja 1898.

Odbor dramatičnega društva v Ljubljani.

Narodno-gospodarske stvari

Načela in organizacija slovenskih posojilnic z ozirom na novi zakonski načrt in na dejanske razmere na Slovenskem.

Spisal I. Lapajne.

(Konec.)

Organizacija slovenskega posojilništva je že zdaj precej in dobro razvita. Vseh 140 slovenskih posojilnic in veliko drugih pridobitih in gospodarskih zadrug je namreč vzelilo v svojo varstvo troje društev. Prvotno je čuvalo nad slovenskimi

Styria-kolo

dobre ohranjeni, se zaradi bolezni po
prav ugodni ceni takoj proda.
Kje? pove upravnštvo „Slovenskega Naroda“ pod
„J. S. 97“.

Pipe za sode

fino probkovo od 1—5 štev. tucat 1 gld. 20 kr., od
5—6 štev. tucat 3 gld. (817—2)

Smerelkove čepe

stružene, 1000 komadov 3 gld., ponuja

František Blaha, strugar, Humpolec, Češko.

birmo

priporočam vsakovrstno

(828—1)

nasladno pecivo.

Jakob Zalaznik

slaščičar v Ljubljani.

Branjarija

na dobrem prostoru v Ljubljani se odda
zaradi boljnosti. (803—3)

Kje? pove upravnštvo „Slovenskega Naroda“.

Lepa, hladna, obokana

viinska klet

se odda takoj v najem v Spodnji
Šiški h. št. 75. (813—4)

Primerna darila za birmo.

Podpisani priporoča sl. občinstvu
svojo veliko zalogu raznovrstnih

ur

po mogoče nizki ceni.

Z odličnim sploščanjem (762—4)

Josip Črne

urar Kongresni trg 4, v Gerberjevi hiši.

Gostilna „Na pošti“ v Kranjski gori.

Podpisanci imata čast, slavnemu občinstvu s tem uljudno naznaniti, da je
prevzel

gostilno „Na pošti“ v Kranjski gori

po svojem umrljem bratu Ivanu Hribaru.

Pristavljajoč, da si bodo vedno prizadeval, postreči častitim gostom z
najboljšimi jedili in izvrstno pižico, prosi udano za mnogobrojen obisk.

Tudi je v hiši več sob za prenočišče.

Z najodličnejšim sploščanjem

Anton Hribar.

(821—1)

Redka prilika za izredno ugoden nakup!

Usojam si velečastitemu p. n. občinstvu uljudno naznanjati, da budem
vso svojo zalogu blaga, to je

juvele, zlatnino in srebrnino

mej tem najzadnje novosti, od dne
11. maja naprej prodajal po lastni
kupni ceni in tudi pod njo.

Velesploščanjem

J. KAPSCH

Juvelir v Ljubljani.

(753—5)

J. C. Mayer-ja baraka na Kongresnem trgu v Ljubljani z vsemi v njej postavljenimi policami in pečmi je na prodaj.

Ogleda se jo lahko vsak dan od 2. do 4. ure popoludne, izvzemši
nedelje in praznike.

Pismene in zapečatene ponudbe se vzprejemajo istotam do dne
15. julija t. l.

V Ljubljani, dne 25. maja 1898.

(824—1)